

JORDI PINART

Estudi de 186 matrimonis d'Argentona (II)

La publicació de la relació de 186 matrimonis a l'anterior article va obligar-nos a deixar per aquest segon una sèrie de reflexions que poden ajudar a resoldre qüestions que alguns lectors ens han plantejat. Aquests enllaços només són els que trobem relacionats en els llibres de matrimonis de la parròquia de Sant Julià d'Argentona i no significa que, per diversos motius, en manquin. Un exemple seria que a l'any 1574 trobem una lli-

cència concedida per en Francesc Blanes, rector de la parròquia de Sant Pere de Premià, al vicari d'Argentona per a la celebració, sense especificar el lloc, del matrimoni entre Bartomeu Amat, de Sant Pere, i l'argentonina Francesca Estaper.¹

Abans del segle XVI els caps eclesiàstics ja havien recomanat als rectors i vicaris portar alguns llibres sacramentals (baptismes i defuncions) però serà en la sessió XXIV del concili de Trento on s'ordenarà, taxativament, portar-los i afegir-ne d'altres (matrimonis, confirmacions...). Més endavant, entre els anys 1580 i 1600, diversos bisbes ho tornarien a recordar en diverses constitucions sinodals. Aquesta persistència era deguda a què els encarregats dels llibres obeïen les

disposicions amb lentitud i trigarien anys a complir amb pulcritud les disposicions donades.

En les anotacions matrimoniales trobem una sèrie d'informacions importants i que comprenen molts aspectes: les dades de qui oficiava la boda, les dates i el fet que no hi hagués impediments després de publicar les tres amonestacions, aspecte a tenir en compte quan un dels contraents no era de la parròquia on es realitzava l'enllaç i no es tenia la partida del baptisme. S'havien de posar els cognoms dels participants i en el cas de les dones el de soltera ja que, majoritàriament, el perdien adquirint el de l'espòs. També trobem les referències als capítols matrimoniales, a les misses de benedicció o de quina manera s'havia celebrat el ritus, fets que servien per calcular els diners que els contraents desemborsarien per a major glòria del poder econòmic eclesiàstic. Per aquest motiu la manca de dades importants dificulden les investigacions.

En aquest nou article tractarem un dels temes que vàrem esmentar a l'anterior número de **Fonts**: la immigració francesa. Aquesta fou molt important entre finals de segle XV i el primer terç del XVII. Durant aquests cent cinquanta anys i per una sèrie de motius (econòmics, religiosos, socials...) Catalunya i, per descomptat, la nostra comarca, fou un dels seus destins preferits. Molts anaven i tornaven i d'altres, finalment, optaven per establir-se definitivament i casar-se (a destacar alguns estudis

sobre els casaments amb vídues). Argentona, com la resta del país, havia iniciat el segle que ens ocupa amb moltes penúries (segons els testimonis dels col·lectors de talls remences decretats a la Sentència de Guadalupe els habitants de més de la meitat dels masos del terme de la nostra vila els havien abandonat i erraven miserables)² i entre guerres, pestes i fams la minva de població va facilitar el seu arrelament.

Cercant en els matrimonis trobem una primera relació (vegeu quadre número 1) de 23 homes que consten com a francesos³ i, de sis, coneixem la seva diòcesi de procedència (vegeu mapa annex). També ens ha semblat interessant afegir la professió i el lloc de residència en el moment de l'enllaç. L'altra relació (vegeu quadre número 2) és la de dotze homes dels que no consta cap dada relativa a la seva procedència ni si són estrangers, factors que augmenten les possibilitats que ho siguin. L'etimologia i les posteriors comparacions semblen indicar-nos que, en un alt percentatge, poden ésser immigrants.

En el lligall de "Matrículas de franceses habitantes en las costas catalanas" confeccionat l'any 1634 i dipositat, en l'actualitat,⁴ a l'Arxiu de la Corona d'Aragó es recullen els cognoms de molts francesos, sobretot occitans, que vingueren entre els anys 1584 i 1634. Diversos estudiosos l'esmenten i utilitzen en els seus treballs. Un d'ells, n'Adrià Canal, va extreure els que coincidien amb cognoms

La immigració francesa fou molt important entre finals de segle XV i el primer terç del XVII. Per una sèrie de motius (econòmics, religiosos, socials...) Catalunya i, per descomptat, la nostra comarca fou un dels seus destins preferits

1. Arxiu Parroquial de Premià de Dalt, Llibre de Matrimonis 1571-1715, pàg. 6

2. Sales, Núria: *Els segles de la decadència, Història de Catalunya*. Vol. IV, pàg.39

3. Excepte en Mateu Navall que consta com a estranger però l'hem inclòs atenent-nos a la seva etimologia. En el cas dels Pere Mas, de Foix, que el trobem dos cops –els anys 1584 i 1589– podríem sospitar que es tracta de la mateixa persona però al no constar, en el segon matrimoni, que fos vidu hem decidit diferenciar-los.

4. Si no se l'emporten a Salamanca.

del Maresme des de finals del segle XV a mitjan segle XVI. La llista completa és: Abril, Aimeric, Alemany, Alzina, Amat, Andreu, Anglada, Arnau, Badia, Baró, Bartomeu, Ballé (Batlle), Berenguer, Bernat, Bertran, Bessó, Blanch, Boer, Bofill, Boïgues, Bonet, Borrell, Bosch, Bover, Bres, Brugada, Bruguera, Buch, Busquets, Caça, Caldes, Camps, Canet, Capella, Carles, Carreras, Casadevall, Casals, Cases, Castells, Catà, Cebrià, Cirera, Cirés, Codina, Colomer, Coll, Comes, Costa, Cot, Dalmau, Darder, Domènech, Duran, Estrada, Estrader, Fàbregas, Faner, Febrer, Feliu, Ferran, Ferrer, Figuero-

la, Flor, Font, Forn, Fornells, Freixes, Fuster, Gay, Galí, Gallart, Garriga, Gelabert, Gener, Gili, Ginestar, Girart, Guerau, Guinart, Hospital, Humbert, Illa, Isern, Jordà, Jover, Julià, Lleuger, Llibre, Llobet, Llorens, Macià, Malla, Marçal, March, Marí, Marqués, Martí, Mas, Mascord, Massó, Mates, Mateu, Miquel, Moliner, Moner, Montalt, Móra, Moragas, Morell, Morera, Munt, Nadal, Noguera (Nogueres), Oliver, Oller, Oms, Pagà, Pagès, Pas, Pasqual, Pau, Petit, Pi, Pla, Planes, Polls, Pons, Porta, Pou, Prats, Puig, Pujades, Pujol, Rafart, Ramon, Reig, Ribes, Ricard, Riera, Rius, Roca,

Roger, Roig, Roquet, Ros, Rossell, Rosselló, Roure, Rovira, Sabater, Sala, Santromà, Sans, Sastre, Serra, Solà, Soler, Sunyer, Terrades, Terrer, Terrers, Tolrà, Tomàs, Torrent, Torres, Valls, Veguer, Verger, Vernet, Viader, Vidal, Vila, Vilar, Vinyals, Vinyes, Viver i Vives.

Si comparem els cognoms de la nostra recerca, que són dels anys immediatament posteriors, amb els que apareixen a la seva llista trobem poques coincidències. En el primer quadre trobem els Ferrer, Font, Mas, Martí, Prat, Roca, Torrent i Vila i, en el segon, els Bertran, Bonet, Freixes, Hospital, Prat, Pujol i Roqueta.⁵

Quadre número 1

CODI	ANY	DATA	NOM	COGNOM	LLOC NAIX.	PROFESSIÓ	LLOC HABIT.
2	1567	01/12/67	Joan	Deltòs			NO CONSTA
12	1569	01/04/69	Mateu	Navall		Pagès	Estranger
18	1569	01/12/69	Bernat	Torrents		Pagès	Sant Andreu d'Òrrius
24	1570	08/04/70	Antoni	Caminada		Sastre	NO CONSTA
28	1571	01/02/71	Jutge	Lleonart		Sombreter	NO CONSTA
37	1583	24/01/83	Joan	Carniser	Orange		Mataró
48	1584	21/02/84	Antoni	Brosal		Pagès	Mataró
50	1584	05/05/84	Pere	Mas	Foix (Pamiers)		Sant Julià d'Argentona
64	1587	19/08/87	Pere	Boter	Montauban		NO CONSTA
77	1588	04/10/88	Lardet (?)	Prat		Taverner	Granollers
81	1589	08/01/89	Joan	Vila		Pagès	Sant Julià d'Argentona
84	1589	12/02/89	Pere	Mas	Foix (Pamiers)		Sant Pere de Premià
93	1590	20/07/90	Gl...	Illó			NO CONSTA
95	1590	30/09/90	Joan	Roca		Pagès	NO CONSTA
101	1591	27/04/91	Joan Bertran	Font		Treballador	NO CONSTA
134	1594	13/02/94	Pere	Ferrer	Comenge	Fuster	Sant Julià d'Argentona
147	1595	21/05/95	Joan	Gendre		Botiguer	Hostalric
148	1595	23/05/95	Gabriel	Espinachs		Treballador	Sant Julià d'Argentona
149	1595	28/05/95	Arnau	Martí		Pagès	Sant Julià d'Argentona
152	1595	20/08/95	Vidal	Laglaià		Treballador	Sant Julià d'Argentona
166	1597	25/02/97	Arnau	Francés			NO CONSTA
180	1599	24/08/99	Francesc	Gasanya	Lomez ⁶		NO CONSTA
186	1600	21/07/00	Pere	Grimalt		Treballador	NO CONSTA

5. Feminització de Roquet.

6. Garona

CODI	ANY	DATA	NOM	COGNOM	PROFESSIÓ
1	1567	06/07/67	Mateu	Torner	Rajoler
34	1582	30/09/82	Antoni	Saladriga	
40	1583	06/08/83	Antic	Tarascó	
62	1586	08/08/86	Eng...	Bonet	
63	1587	02/01/87	Josep	Hospital	
66	1587	16/09/87	Joan	Roses	Pagès
96	1590	30/12/90	Baltasar	Freixes	
97	1591	20/01/91	Joan	Pujol	
100	1591	20/03/91	Miquel	Barrera	
109	1591	01/10/91	Esteve	Prat	
141	1594	17/07/94	Bernat	Bertran	
160	1596	24/06/96	Bartomeu	Roqueta	Pagès

| Quadre número 2

En canvi si comparem els quadres i la llista de les *Matrícules...* amb els cognoms apareguts en els fogatges realitzats, a Argentona, els anys 1497, 1515⁸ i 1553 trobem que amb els primers hi ha una minsa coincidència i podent ésser perfectament, la majoria, d'arrel catalana. Amb els segons passa el contrari havent-hi un

alt percentatge de similituds amb els cognoms de les *Matrícules...* (vegeu quadre número 3). La primera columna ens indica en quants fogatges hem trobat els cognoms de les diferents recerques. A la columna anomenada *Altres* hem anotat els que no apareixen en cap d'elles.

| Quadre número 3

7. A la transcripció d'aquest fogatge que va fer en Josep Iglèsies resulten 40 focs nominals, dos focs de llocs (la rectoria i el priorat de Sant Pere de Clarà) i 21 que no havien pogut transcriure. N'Adrià Canal, en l'estudi ja esmentat, aclareix alguns dels no transcrits: Agell (en el fogatge de Sant Miquel del Cros inclòs a Cabrera de Mar), Bellatriu, Boet, Bramona, Cabanyes, Castelles, Grau, Novell, Portal, Ruanyes, Sabater i Torner (aquest darrer a Sant Jaume de Trajà). Finalment afegim cinc focs de Sant Andreu d'Òrrius que, en aquella època, depenia en els temes eclesiàstics d'Argentona i, en els civils, de la vila de La Roca: Argent, Auguet, Cabanyes, Famades i Tarascó.

8. Al fogatge d'Argentona afegim els del veïnat de Sant Pere de Clarà: Altafulla, Llentisclà, Marc, Raimi i Vinyals.

9. En el fogatge de l'any 1515 consta com Ferrer de la Torre. La Torre era el veïnat que pertanyia a Argentona i actualment forma part de la ciutat de Mataró.

10. Consta com Lleonard al foc de l'any 1515.

11. Consta com Mustarós al foc de l'any 1515.

FOGATGES	MATRÍCULAS...	ALTRES	QUADRE NÚM. 1	QUADRE NÚM. 2
1497 - 1515 - 1553	(16): Castells, Cirés, Febrer, Ferrer ⁹ , Fornells, Freixes, Gener, Gili, Marc, Mateu, Moner, Puig, Rovira, Sabater, Vinyals i Viver	(19): Altafulla, Antic, Bellatriu, Bellot, Boet, Bramona, Cabanyes, Gual (Gol), Llentisclà, Mallol, Mauri, Novell, Pins, Portal, Portell, Raimi, Ruanyes, Seguí, Torner	(1): Ferrer	(2): Torner, Freixes
1497 - 1515		(3): Cabot, Grau, Sagrera		
1497 - 1553	(1): Bonet	(1): Collell		(1): Bonet
1515 - 1553	(6): Badia, Batlle, Carrera, Polls, Roqueta, Serra	(15): Agell, Ametller, Camp, Garí, Lladó, Llauder, Lleonart ¹⁰ , Lloberons, Masferrer, Molla, Mostarós ¹¹ , Quintana, Riba, Saladriga, Tioner		(3): Saladriga, Roqueta, Lleonart
1497	(1): Moliner	(8): Argent, Auguet, Bert, Calut, Costabella, Garbeller, Queralt, Tarascó		(1): Tarascó
1515	(3): Garriga, Reig, Sala	(14): Alomer, Crostader, Fonollet, Ganyaret, Guinsau, Majó, Pagar, Pujada, Regàs, Sarriera, Sila, Sorrayet, Tunyi, Uxert		
1553	(3): Anglada, Pujol, Rossell			(1) Pujol

L'any 1966 és publicà a Mataró el segon Premi Iluro de l'any 1963: *La immigració francesa a Mataró durant el segle XVII*, de Jordi Nadal i Oller i Emili Giralt i Raventós. En aquest estudi trobem una estadística de la població de Sant Andreu de Llavaneres que, també, trobem interessant

comparar amb la del nostre treball (vegeu quadre número 4). Els percentatges ens confirmen que l'evolució dels matrimonis d'homes francesos a Argentona seguia els paràmetres d'altres indrets. M. Alexandra Capdevila en un estudi sobre el tema que ens ocupa, aventura, segons les seves dades,

que entre 1567 i 1720 hi ha a la nostra vila un 9% de nuvis francesos en els casoris. Aquesta xifra l'equipara amb Arenys de Munt, Malgrat i Mataró que tenen percentatges similars. En el període que nosaltres estudiem, i només treballant amb el quadre número 1, estem en un 12,37%.

MARITS FRANCESOS A ARGENTONA I A SANT ANDREU DE LLAVANERES

PERÍODES	TOTAL MATRIMONIS		MARIT FRANCÈS			
	ARGENTONA	LLAVANERES	ARGENTONA		LLAVANERES	
1567-1574	31		5	16,13%		
1575-1580	2	26	0	0,00%	4	15,38%
1581-1585	25	25	3	12,00%	1	4,00%
1586-1590	39	20	6	15,38%	2	10,00%
1591-1595	59	27	6	10,17%	2	7,41%
1596-1600	31	33	3	9,68%	4	12,12%
	156	131	18	9,45%	13	9,78%

Quadre número 4¹²

BIBLIOGRAFIA

CANAL i MORÉ, ADRIÀ: *Els cognoms del Maresme. Primera meitat del segle XVI*, Sírius Edicions, Barcelona, 1997.

CAPDEVILA MUNTADAS, M. ALEXANDRA: *Gavatxos, gascons i francesos. L'allau francesa a la comarca del Maresme als segles XVI i XVII*, XXVII Sessió d'Estudis Mataronins, Mataró, 2001.

CLAVELL i NOGUERAS, JAUME: *Argentona. Història i records*, Ajuntament d'Argentona, Argentona, 1990.

GIRALT i RAVENTÓS, EMILI / NADAL i OLLER, JORDI: *La immigració francesa a Mataró durant el segle XVII*, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 1966.

IGLESIES i FORT, JOSEP: *El fogatge de 1497*, Rafael Dalmau i Fundació Salvador Vives i Casajuana, Vols. I i II, Barcelona, 1991.

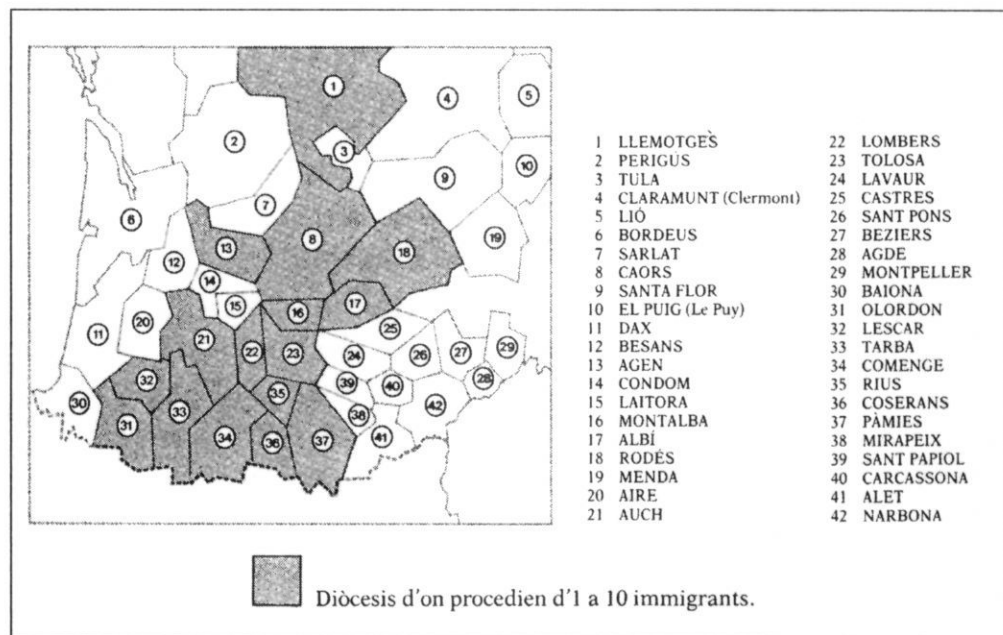
– *El fogatge de 1553*, Rafael Dalmau i Fundació Salvador Vives i Casajuana, Vols. I i II, Barcelona, 1991.

RICHOU i LLIMONA, MONTSERRAT: *Aproximació a la història d'Argentona (Segles XIII-*

XV), Ajuntament d'Argentona, Argentona, 1987.

SALES, NÚRIA: *Els segles de la decadència (segles XVI-XVIII)*. Història de Catalunya, Volum IV, Edicions 62, Barcelona, 1994.

12. No hem tingut en compte per als percentatges les dades dels anys 1567-1574 per no estar disponibles les de Sant Andreu de Llavaneres.

IL·LUSTRACIÓ DE LA IMMIGRACIÓ FRANCESA AL DELTA DEL LLOBREGAT. 1400-1700.